

WIE SPEELT ER MEE? VIER CASE STUDIES OVER ETNISCH-CULTURELE DIVERSITEIT IN/EN HET JEUGDWERK

NAKAMA, URBAN WOORDEN, ROJM & JEUGDOPBOUWWERK MORTSEL

December 2019

Pieter Cools, Ruud Wouters en Stijn Oosterlynck

Executive Summary

Hoe jeugdwerk er al dan niet in slaagt om etnisch-culturele diversiteit te ontsluiten, en op welke manier dit dan best ingericht, vormgegeven en ondersteund dient te worden, is al decennialang onderwerp van discussie. Lange tijd heerste de visie dat klassieke jeugdwerkorganisaties zo inclusief mogelijk moesten werken: organisaties zouden de diversiteit van de samenleving in hun ledenbestand moeten weerspiegelen. Het Masterplan “Diversiteit in/en het Jeugdwerk” (2018-2020) verbreedde de visie op het ontsluiten van diversiteit, door naast een focus op sociale mix een andere vraag naar voren te schuiven. In het Masterplan is de vraag niet enkel of gevestigde organisaties voldoende inclusief zijn; de vraag is ook of het jeugdwerk in haar geheel voldoende ontwikkelingskansen biedt voor alle verschillende groepen jongeren. Vanuit dit bredere perspectief stijgt de interesse voor innovatieve, meer doelgroepgerichte initiatieven die opereren in de periferie van het bestaande jeugdwerk en er beter in slagen om jongeren met migratieachtergrond te bereiken.

In dit rapport nemen we vier van dergelijke jeugdwerkinitiatieven onder de loep. We proberen enerzijds te achterhalen op welke nood deze initiatieven inspelen en wat deze initiatieven succesvol maakt wat betreft hun bereik. Op die manier bestuderen we de link tussen de zogenaamd “moeilijk bereikbare jongere” en het jeugdwerkaanbod. Anderzijds willen we te weten komen hoe ze hun plek in het jeugdwerklandschap zoeken en op welke manieren ze de bestaande structuren van het jeugdwerk uitdagen, waarbij zowel de relatie met de overheid als met andere jeugdwerkorganisaties aan bod komt.

We kozen bewust voor initiatieven die jongeren met migratieachtergrond bereiken en engageren, maar verder verschillen wat betreft leeftijd, mate van structurele verankering en het type activiteiten dat ze organiseren. De vier cases die we selecteerden zijn:

- **Nakama**, een prille jeugdbeweging jeugdwerkinitiatief uit het Brusselse dat zich profileert als een werking die volledig op vrijwilligers draait. Wat deze case bijzonder maakt is dat veel jeugdwerk dat inzet op jongeren met migratieachtergrond geprofessionaliseerd is. Nakama wil expliciet loskomen van professionele ondersteuning en meer zoals “gewone” lokale Scouts en Chirogroepen volledig op vrijwilligerswerk door en voor jongeren steunen.
- **Urban Woorden**, een organisatie uit Leuven die projecten organiseert rond woord- en podiumkunsten (rap, slam poetry, ...) en een platform biedt aan stemmen die anders weinig gehoor vinden. Hun zoektocht naar een meer duurzame werking en de zakelijke fusie met de kunsteducatieve jeugdwerkorganisatie Artforum geven deze case een bijzondere dimensie.
- **ROJM**, een jeugdhuis in Mechelen met klassieke instuif maar tegelijkertijd ook een werking kansarme jongeren (met jobbegeleiding etc), dat al sinds 1978 (onder de naam Rzoemie) bestaat en een absolute pionier is op het vlak van doelgroepgericht werken. De evolutie van luis in de pels met dissidente visie naar gewaardeerde partner en rolmodel springt bij dit jeugdcentrum met regionale uitstraling (Mechelen en omgeving) in het oog.
- **Jeugdopbouwwerk Mortsel** laat ons toe om het jeugdwerk in zijn geheel in één lokale context te bekijken. Mortsel is daarbij interessant omdat snelle verstedelijking zorgde voor de ontsluiting van Vlaamse middelen: een jeugdopbouwwerker van Uit De Marge werkte nauw samen met de Mortselse diensten Welzijn en Vrije tijd, waarbij vindplaatsgericht opbouwwerk gecombineerd werd met toeleiding en het verlagen van drempels.

Onze cases slagen er in om een antwoord te bieden op een urgente **sociale nood**:

- Ze stellen allen dat ze in een aanbod voorzien voor een onderbediende groep jongeren.
- Daarbij worden de nood aan een eigen plek, het aansluiten en verbreden van de leefwereld en het aanbieden van groeitrajecten—zowel op individueel niveau als op niveau van de groep waartoe de bereikte jongeren behoren—als speerpunten naar voren geschoven.
- Wat verder opvalt is dat onze initiatieven stellen dat deze nood op zich niet zo ‘speciaal’ of eigen is aan jongeren met migratieachtergrond: het voorzien in een aanbod, een eigen (veilige) plek en groeitrajecten is iets wat alle jongeren aanbelangt.
- In die zin is het treffend dat hoewel deze initiatieven vooral jongeren met migratieachtergrond bereiken, ze hun doelgroep niet op die manier afbakenen tijdens interviews of in hun visieteksten. Ze staan in principe open voor alle jongeren. Ze benadrukken daarbij dat drempels tot participatie

een samenspel zijn van meerdere factoren, waarbij etnisch-culturele elementen vaak samengaan met sociaal-economische, en dat het daarom weinig zinvol is om deze strikt van elkaar te onderscheiden laat staan zich uitsluitend op jongeren met een specifieke etnisch-culturele achtergrond te richten.

Verschillende **succesfactoren** worden naar voren geschoven met betrekking tot het gerealiseerde bereik:

- De meest gehoorde succesfactoren zijn **herkenbaarheid** en **vertrouwen**. Dit omvat dat de initiatiefnemers, begeleiders en bereikte jongeren (figuurlijk) dezelfde 'taal' spreken en een gedeeld referentiekader of een gemeenschappelijke achtergrond hebben. Daardoor begrijpen ze de jongeren écht en kunnen ze hen een veilig nest aanbieden waar jongeren zichzelf kunnen zijn.
- In dat opzicht past ook de rol van **charismatische voortrekkers** en **rolmodellen**. Zij hebben al dan niet het initiatief mee uit de grond gestampt, of zijn doorgegroeid van deelnemer naar vrijwilliger: dat spreekt (nieuwe) jongeren aan en werkt inspirerend.
- Ook **openheid**, het bewust zijn van mogelijke drempels en daar op inspelen is belangrijk: onder andere de afwezigheid of alternatieve invulling van lidmaatschap, lidgeld, uniform, toegcultuur, en een grotere flexibiliteit omtrent deelname of organisatie van activiteiten worden in dat verband genoemd.
- De initiatieven benadrukken ook de kracht van **vraaggericht** te werken: jongeren geven telkens zelf in sterke mate invulling aan wat het jeugdwerkinitiatief juist doet. Dat geeft hen het gevoel van eigenaarschap en maakt het initiatief aantrekkelijk. Dit vraaggericht werken wordt al dan niet gecombineerd met vindplaatsgericht werken om zo jongeren effectief naar het initiatief toe te leiden (maar dit is arbeidsintensief).
- Zowel vrijwillig engagement als professionele ondersteuning dragen vaak bij tot het succes van vernieuwende initiatieven die diversiteit ontsluiten, maar dan op verschillende wijzen en mogelijk ook in verschillende fasen van het groeiproces. Vrijwillig engagement brengt authenticiteit met zich mee; het straalt herkenbaarheid, vertrouwen en gelijk(waardig)heid uit. Professionaliteit brengt dan weer expertise, vooropleiding en stabiliteit met zich mee. Waar het vrijwillig engagement meestal onmisbaar is in de opstartfase en cruciaal voor herkenbaarheid en vertrouwen, bieden professionals een meerwaarde in het werken met maatschappelijk kwetsbare kinderen en jongeren en in het duurzaam omkaderen van een groeiende werking (via subsidiedossiers, coördinatie enzovoort). Een goede wisselwerking tussen beide is cruciaal. **Professionaliteit en authenticiteit zijn dan ook niet noodzakelijk tegengesteld.** Vrijwilligers en professionals werken vaak goed samen. Bovendien vervullen vrijwilligers taken op

een professionele manier en is het engagement van professionals ten opzicht van de leefwereld van jongeren vaak authentiek te noemen. Toch tonen onze cases aan dat er vaak ook spanning kan ontstaan tussen het vrijwillig engagement en een meer geprofessionaliseerde aanpak door betaalde krachten.

Hoewel de cases die we selecteerden succesvol zijn in het ontsluiten van etnisch-culturele diversiteit en ze hier erkenning en waardering voor krijgen (ze krijgen prijzen, worden uitgenodigd om te zetelen in panels, ...) is het duidelijk dat zij de **bestaande structuren van het jeugdwerk uitdagen** en moeite hebben om **duurzame erkenning en ondersteuning** te verkrijgen binnen het bestaande jeugdwerkveld. Dat werkt soms frustrerend voor hen.

- Op **maatschappelijk niveau** komt dat omdat ze buiten de lijntjes kleuren: ROJM dat het dominante integratiedenken in vraag stelt; Nakama dat volledig vrijwillig wil opereren en professionele samenwerking afblokt en Urban Woorden dat inzet op kunstvormen, stemmen en verhalen en stemmen die weinig getoond en erkend worden. Allen lijken ze het label van maatschappelijke kwetsbaarheid van zich af te willen schudden en brengen ze **“iets anders”**.
- In **relatie tot de overheid** zien we dat deze initiatieven zeker in de beginfase vaak de omkadering en vaardigheden missen om goede subsidiedossiers te schrijven. Wat het toekennen van subsidies betreft, wordt geopperd dat de erkenningsvoorwaarden, criteria en procedures niet altijd aansluiten bij hun manier van werken.
- In **relatie tot andere organisaties** stellen de initiatieven dat hun manier van werken regelmatig in twijfel wordt getrokken: door een grote flexibiliteit (die voortkomt uit het vraaggerichte) zijn ze erg veranderlijk en moeilijk vast te pinnen. Daardoor wordt hun expertise niet altijd als volwaardig aanzien. Dit zet vaak spanning op de samenwerking met andere organisaties.

Drie zaken komen naar voren over de rol die overheden zouden kunnen spelen om dergelijke (jonge) initiatieven te ondersteunen en diversiteit in het jeugdwerkveld te stimuleren:

- Een faciliterende rol eerder dan zelf aanbod te creëren: het zelf inrichten van initiatieven door de overheid wordt weinig kans op slagen toegedicht. Het faciliteren en ondersteunen van initiatieven die door burgers opgezet worden op het vlak van lokalen, middelen, informatie en promotiemateriaal lijken zinvoller.
- Subsidiemogelijkheden die aansluiten bij verschillende ontwikkelingsfasen: de afstand tussen bestaande subsidiekanalen wordt als (te) groot ervaren; ze sluiten niet altijd goed aan bij de ontwikkelingsfase van deze groeiende, innovatieve initiatieven. Het gaat dan vooral over

budgetten die de overgang van een prille en jonge organisaties naar een structureel erkende werking opvullen.

- Weg van silo- en hokjesdenken: veel van deze initiatieven opereren op de grenzen tussen verschillende beleidsdomeinen. De uitdaging voor de overheid ligt er dan ook in om over verschillende beleidsdomeinen heen dergelijk initiatief in zijn geheel te kunnen bekijken. Dit vergt loskomen van een al te starre opvatting van wat de eigen bevoegdheid juist omvat en/of samenwerking met andere diensten. Onze cases tonen aan dat dit vruchten afwerpt.

Besluitend kunnen we stellen dat onze studie van innovatieve jeugdwerkinitiatieven een aantal (gerelateerde) spanningsvelden in het jeugdwerk blootlegt wat betreft het werken rond etnisch-culturele diversiteit: de spanning tussen een inclusieve versus een meer exclusieve aanpak (en hoe deze tegen elkaar af te wegen), van aanbodgericht versus vraaggericht werken, van authenticiteit versus professionaliteit en van ondersteuning versus autonomie. Elk van deze spanningsvelden plaatst innovatieve jeugdwerkinitiatieven en overheden voor keuzes. Met dit rapport willen we bijdragen aan de dialoog tussen deze actoren.

Tabel 1: Innovatiematrix Nakama

Nakama is een in 2018 opgericht jeugdbewegingsinitiatief in het Brusselse dat volledig op vrijwilligerswerk door en voor jongeren met een migratieachtergrond steunt.

Uitdaging	Jongeren met een migratieachtergrond vinden moeilijk aansluiting (als lid en als vrijwilliger) bij traditionele jeugdbewegingen zoals Chiro en Scouts. Kenmerkend voor deze jeugdbewegingen is dat de lokale groepen (quasi) volledig op vrijwilligerswerk door en voor jongeren draaien. Daarnaast bestaat er wel een sterk doelgroepgericht en geprofessionaliseerd jeugdwerkeraanbod dat jongeren met een migratieachtergrond weet te bereiken, maar daar zijn ze (impliciet) kansengroep. Het aanbod van initiatieven die meer de vorm aannemen van traditionele jeugdbewegingen, is beperkt.
Focus van innovatie	Nakama is een nieuw jeugdbewegingsinitiatief dat een lacune opvult in het huidige jeugdwerkeraanbod: het ontplooit traditionele jeugdbewegingsactiviteiten (kampen, speeldagen,...) door en voor jongeren met een (Marokkaanse) migratieachtergrond. Het beantwoordt op die manier aan een nood aan autonomie en eigenaarschap. Nakama kan meteen uitpakken met een indrukwekkend bereik van zowel deelnemers als vrijwilligers.
Bron van innovatie	Een gedreven en charismatische trekker, gepokt en gemazeld als supervrijwilliger in tal van jeugdwerkinitiatieven (speelpleinwerking, sportclub, projecten van JES vzw, Foyer vzw), richt vanuit een nood aan autonomie en eigenaarschap een nieuwe jeugdbeweging op. Hij slaagt hierin door grote persoonlijke inzet, maar ook door opgebouwde connecties in het professionele jeugdwerk en gerelateerde (maar doorgaans informele) ondersteuning die hem inspireren en op weg zetten.
Mate van creatieve destructie	Het ontstaan van Nakama daagt zowel de overheid als professionals van jeugdwerkorganisaties uit. Wat de (Brusselse) overheid betreft stemt Nakama tot nadenken over het startersbudget (en breder de subsidiëring) van nieuwe initiatieven. Dat is niet voorzien op initiatieven die volledig grassroots zijn en geen voorzienende koepel hebben. Verder is er geen structurele begeleiding voor zulke nieuwe initiatieven. De vraag dringt zich op of dat er moet komen en indien ja, hoe dat dat er dan juist moet uitzien. Nakama doet WMKJ werkingen nadenken over hoe samen te werken met en ondersteuning te bieden aan bottom-up initiatieven. Zij kunnen dit zeker gebruiken maar willen ook zelfstandig zijn.
Innovatie-strategie	Het doel van Nakama is om een duurzame jeugdwerking te worden. Momenteel hengelt Nakama met grote mate van succes naar tal van projectsubsidies en ondersteuning (A-fonds, Future City Champions, YET-award). Het werkt aan de rekrutering van vrijwilligers en laat leden doorstromen, cruciaal voor het voortbestaan van de werking. De volgende stap op de agenda is structurele werkingsmiddelen verkrijgen (subsidie lokaal jeugdwerk en vakantie-initiatieven) en de trekker die zich zachtjesaan overbodig wil maken.

Tabel 2: Innovatiematrix voor Urban Woorden

Urban Woorden is omstreeks 2009 in Leuven opgericht om jongeren een platform en vormingen te geven waarmee ze aan de hand van 'urban arts' zoals Hip Hop en Slam Poetry hun stem en verhalen te laten horen. Urban Woorden focust in het bijzonder op verhalen en stemmen die vandaag weinig of niet worden gehoord en getoond in het maatschappelijk debat en de kunst en cultuursector. De organisatie ondersteunt vandaag allerhande projecten en evenement zoals onder andere een Hip Hop jeugdhuis, een scholencompetitie voor spoken word en een theaterproject. In 2018 fuseerde Urban Woorden met Artforum.

Uitdaging	<p>Ondervertegenwoordiging van de stemmen en verhalen van groepen jongeren (veelal maar niet uitsluitend met migratieachtergrond en/of in een maatschappelijk kwetsbare situatie) in de kunst en cultuur sector die maar een bepaald segment van de bevolking bereikt. Onderbenut potentieel van urban spoken word disciplines (slam poetry, rap) en andere 'urban arts' als kunstvorm om met deze jongeren (cultuureducatief) te werken en hen groeikansen te bieden.</p> <p>De fusie als een antwoord op de uitdaging van UW om hun werking te verduurzamen en te professionaliseren en de ambitie van ArtForum om hun aanbod en bereik diversifiëren.</p>
Focus van innovatie	<p>Concrete artistieke projecten die (vooral) jongeren nieuwe ervaringen en groeitrajecten bieden (micro), bijdragen aan een nieuw kunst-educatief aanbod en zo ook wegen op de programmatie van kunst en cultuurhuizen zoals bijvoorbeeld 30cc (meso), ter bevordering van de erkenning van bepaalde ondergewaardeerde kunstvormen en artistiek-literaire canons (macro). Dit zoveel mogelijk op een bottom-up, participatieve en non-hiërarchisch manier.</p> <p>De fusie is een innovatieve oefening in het creëren van een nieuwe organisatiestructuur op een manier die UW toelaat haar werking duurzaam uit te bouwen zonder haar eigenheid, missie en flexibiliteit te verliezen en haar innovatieve visie en aanpak binnen te brengen in meer gevestigde cultuureducatieve organisatie.</p>
Bron van innovatie	<p>UrbanWoorden: charismatische voortrekker en vrijwilligers die de urban-spoken word culture in Vlaanderen wilde stimuleren. Samenwerking met verschillende actoren is zeer belangrijk gebleken voor het ontplooiën en opschalen van dit initiatief.</p> <p>De fusie komt voort uit de nood voor structurele ondersteuning voor Urban Woorden en de ambitie van Artforum om de werking te heroriënteren. De beleidscontext waarin de aanvraag tot erkenning van Urban Woorden wordt afgekeurd is een bijkomende stuwende kracht.</p>
Mate van creatieve destructie	<p>In het fusieproces dat nog bezig is zorgt de samenwerking met UW voor een omslag in de organisatiecultuur. Artforum neemt de fusie als een aanleiding om de werking grondig in vraag te stellen. Verder stelt de visie en werking van Urban Woorden de 'gevestigde orde' in de kunst en jeugdwerk sector in vraag op verschillende vlakken.</p>
Innovatie-strategie	<p>UW werkt projectmatig en met een workshopaanbod rond verschillende kunstvormen (slam, rap, dans, theater) en thema's. Deze projecten zijn een doel op zich maar ze passen ook binnen de bredere missie en groter doel van sociale transformatie: erkenning van de 'urban' kunstvormen, meer ontwikkelings- en podiumkansen voor alle jongeren, het canon in kunst en cultuureducatie verbreden en diversifiëren.</p> <p>Door zich structureel te verankeren wil men niet enkel hun aanbod duurzamer en sterker maken, maar ook hun impact op het bredere cultuureducatie veld vergroten (zowel wat betreft kunst als werken met jongeren).</p>

Tabel 3: Innovatiematrix ROJM

ROJM (opgericht in 1978 als Rzoezie) verrichte pionierswerk als eerste doelgroepgericht jeugdhuis met recreatief en pedagogisch aanbod dat kansarme jongeren van diverse (maar aanvankelijk vooral Marokkaanse) origine wist te bereiken. Na een lange periode van felle strubbeling met het lokale stadsbestuur groeide ROJM uit tot een breed gerespecteerde waarde. Het dingt op een succesvolle manier, maar steeds op eigen voorwaarden en vanuit haar eigen visie, mee naar erkenning en financiering.

Uitdaging	Er bestonden in Vlaanderen geen doelgroepgerichte jeugdhuizen door en voor migrantenjongeren.
Focus van innovatie	<p>ROJM pionierde als eerste doelgroepgerichte jeugdhuiswerking voor Marokkaanse jongeren in Vlaanderen. Het schoof daarbij een duidelijke visie naar voren (van onderuit, focus op positieve identiteitsvorming versus in- of aanpassing, islamvriendelijk werken en aanklagen van racisme) die het dominante integratiedenken uitdaagde. Dit radicale en vaak militante (maar volgens sommigen noodzakelijke) pionierswerk leidde tot een politiek gespannen situatie. Intussen groeiden ROJM en stad naar elkaar toe; een evolutie van polarisatie en wij-zij denken naar dialoog.</p> <p>ROJM transformeert sociale relaties: het pionierde met een nieuwe werking (meso) en daagde met deze werking het dominantie integratiedenken uit (macro). Het biedt groeitrajecten aan voor haar jongeren (micro)</p>
Bron van innovatie	Het ontstaan van Rzoezie is het resultaat van gedreven pionierswerk door enkele individuen. De transformatie van de relatie tussen ROJM en het stadsbestuur is een complex samenspel van factoren bij zowel stadsbestuur, ROJM als in de bredere maatschappelijke context.
Mate van creatieve destructie	ROJM daagde het dominantie integratiedenken uit met haar pionierswerk. De organisatie kende een evolutie van een aanpak waarbij men regelmatig op de barricaden stond naar een meer op overleg geschoeide aanpak, maar bleef trouw aan haar principe van positieve identiteitsontwikkeling.
Innovatie-strategie	De innovatie van ROJM is structureel. De werking van ROJM inspireert andere steden. Dit uit zich in de oprichting van nieuwe filialen. Er is vraag naar de expertise van ROJM.

Tabel 4: Innovatiematrix voor het jeugdopbouwwerk in Mortsel

Via Vlaamse subsidies kan de stad Mortsel sinds 2014 een jeugdopbouwwerker tewerkstellen. Deze opdracht wordt uitgevoerd door een werknemer van Uit De Marge, die nauw samenwerkt met de diensten Welzijn en Vrije tijd. De jeugdopbouwwerker werkt vanuit een vindplaatsgerichte methodiek en vraaggerichte aanpak met kinderen- en jongeren die nog weinig aansluiting vinden met het bestaand aanbod. Hij ondersteunt en/of initieert nieuwe initiatieven met kinderen en jongeren, werkt met gevestigde spelers rond drempels, doet aan toeleiding en is aanspreekbaar voor welzijnsvragen. Er is onder andere een goede samenwerking met het Jeugd Rode Kruis.

Uitdaging	Jongeren met migratieachtergrond en/of een lagere sociaal-economische status meer laten deelnemen aan jeugdwerk in Mortsel. In een stad waar de armoedecijfers stijgen wil men voorkomen dat jongeren uit de boot vallen. Men gaat uit van de assumptie dat participatie aan een passend jeugdwerkeraanbod daarbij kan helpen.
Focus van innovatie	Het bereiken van jongeren die nog geen aansluiting vonden bij het jeugdwerk en, indien ze dit willen, ze betrekken bij jeugdwerk dat aansluit bij hun interesse, leefwereld en noden. Dit kan op verschillende manieren zoals zelf een werking opstarten of jongeren toeleiden naar een bestaande werking of bestaande werkingen vormen omtrent toegankelijkheid. Het gaat hier in essentie om het transformeren van sociale relaties op micro en meso-niveau door jongeren aansluiting te laten vinden bij jeugdwerk en het jeugdwerk zodoende in haar geheel inclusiever te maken. Dit gebeurt deels door het creëren van concrete samenwerkingen en nieuw of aangepast aanbod dat inclusief (iedereen in één werking) of exclusief (focus op specifieke groep) kan zijn. Het concrete aanbod is hier geen doel op zich maar een uitkomst van de processen die jeugdopbouwwerk initieert.
Bron van innovatie	Vlaamse subsidiemiddelen kwamen vrij wanneer Mortsel plots hoger scoorde op indicatoren van kansarmoede en de leefsituatie van jongeren. In reactie daarop heeft de stad Mortsel een verkennend onderzoek laten uitvoeren door Uit De Marge. Vervolgens is men een samenwerking aangegaan met Uit De Marge en heeft men een jeugdopbouwwerker aangesteld die men betaalde met de vrijgekomen Vlaamse middelen.
Mate van creatieve destructie	Jeugdopbouwwerk wordt gefinancierd vanuit externe middelen en is daarom niet rechtstreeks in concurrentie met andere beleidskeuzes die vanuit lokaal budget gefinancierd worden. Eerder dan 'destructie', is het wel zo dat jeugdopbouwwerk tot veranderingen leidde in de visie en aanpak van de jeugddienst, met name een meer vraaggerichte en faciliterende houding.
Innovatie-strategie	Vindplaatsgericht jeugdwerk kan zich vertalen in zeer verschillende projecten wat betreft thema, deelnemers en tijdsduur. Sommige projecten verzelfstandigen zich. Cruciaal in de innovatieve strategie is het voortdurend aanpassen van de werking en methoden aan de noden en capaciteiten van de bereikte jongeren alsook het blijven zoeken van nieuwe jongeren en het opvangen en vertalen van hun signalen. Als organisatie is Uit De Marge structureel erkend, de convenant tussen Uit de Marge en Mortsel wordt tweejaarlijks herzien en maakt het uitwerken van jeugdopbouwwerk door nieuwe aanbieders mogelijk.